

μάσσω

Παρασκευή, 27 Ιουλίου 2012

3:07 μμ

Σημασία:

- Ζυμώνω: πιέζω αλεύρι με νερό για να κάνω ζύμη (ζυμάρι), για ψωμί, γλυκά, ζυμαρικά

Ετυμολογία:

- Αρχ. Ελληνικό ρήμα μάσσω > μακτός=ζυμωτός, μάκτης=ζυμωτής, μάκτρα= πινακωτή, σκάφη ζυμώματος

Ξενόγλωσσα

Ιταλικά impastare

Αγγλικά kneading

Γαλλικά pétrir

Εικόνες

ΕΙΚΟΝΑ 1

Παράγωγα

μασάομαι, μασώμαι, μασώ

μάσα

(η, Θηλ)

το φαγητό, συνήθως μάλιστα το πολύ φαγητό

Από το αρχαίο ουσιαστικό μάζα Από το αρχαίο ελληνικό ρήμα **μασάομαι** μον **μασῶ**

δημ. **μασάω** ή από το **μάσσω** = ζυμώνω ή πολτοποιώ^{LSJ}

φράσεις

*Εγώ δεν τα **μασάω** κάτι τέτοια!*

Δεν τα δέχομαι, δεν μπορώ να το καταπιώ, αντιλαμβάνομαι ότι είναι ψευδή, ανυπόστατες δικαιολογίες, δεν πείθομαι, αμφισβητώ.

Πβλ. σήμερα για κάποιον που δέχεται κάποιο ψέμα που του σερβίρουμε λεμέ "το έφαγε!" δηλ. φάνηκε εύπιστος.

ανυπόστατες δικαιολογίες, δεν πείθομαι, αμφισβητώ.

Πβλ. σήμερα για κάποιον που δέχεται κάποιο ψέμα που του σερβίρουμε λεμέ "το έφαγε!" δηλ. φάνηκε εύπιστος.

ἀναμνησθήτω πῶς μὲν ἠδὺ μᾶζα καὶ ἄρτος πεινῶντι φαγεῖν,

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑ -1.2.11.13

*Πεινῶντι ἀνδρὶ μᾶζα τιμιωτέρα χρυσοῦ τε καὶ κἄλέφαντος**

ΑΘΗΝΑΙΟΥ -ΔΕΙΠΝΟΣΙΦΙΣΤΑΙ ΒΙΒ.6 - (3ος αι μ.Χ)

Για τον άνδρα που πεινάσει η μάσα είναι πολυτιμότερη από το χρυσάφι και το φίλντισι.

Το λατινικο maza επεξηγείται στο Dictionnaire Gaffiot latin-français (1934) ως sorte de pâtée είδος πολτού (πουρέ).

Ο Andrea Schoto στα σχόλια του στον Ζηνόβιο επεξηγεί το μάζα ως maza pane deterioriore utebatur servi ac rustici δηλ. ψωμί κατώτερης ποιότητας που χρησιμοποιούν οι δούλοι και οι αγρότες.

Οι Λατίνοι θα το ανορθογραφούσαν και ως masa (με ένα s που προφέρεται, μεταξύ φωνήεντων ως ζ, στα ύστερα Λατινικά) . Οι Έλληνες φραγκοχιώτες το έκαναν "μάσα".

Μασώ έχει την σημασία σπαταλώ την περιουσία τρίτων. Πβλ. λαϊκό τραγούδι

*Όσα είχα και δεν είχα μου τα μᾶσησες
Και μπατίρη στο φινάλε μ' απαράτησες.*

* Δες και Καβαφη

«Εγώ δε ες ιερόν παρελθών
πολλώ αν ήδιον εν αυτώ μικρώ
όντι άγαλμα **ελέφαντός τε και χρυσοῦ**
ίδοιμι ή εν μεγάλω κεραμεούν τε και φαύλον».-
Φίλοστρατου "Τα ες τον Τυανέα Απλλώνιον"

ΣΣ Το "ελεφαντος" κατά συνεκδοχή είναι το ελεφαντόδοντο ή φίλντισι fildişi

fil (n.)ελέφαντας, αξιωματικός

diş (n.) δόντι, δόντι γριναζιού, οδούς, χαυλιόδοντας, μακρύ και μυτερό δόντι, κτ. που έχει το σχήμα ή τη λειτουργία δοντιού

Το δόντι είναι το μέσον ο ενδιάμεσος, αυτός που εξυπηρετεί σε διορισμούς, μεταθέσεις, ρουσφέτια. Μήπως το μεταφράσαμε από το δόντι = αξιωματικός;

Παράγωγα

Μάγειρος

(όρθότ. μάγισος), ό (μαγερίσσα, ή) «ό,τι και νύν, μάγειρος, «μά-Γειρας, μάγερας»· * : έπειδή ή άρχική σημασία φαίνεται να ήτο ό σφάζων τά προς θυσίαν ζφα, κρεοπώλης», Ισως, ώς μακεδ. (μετά του γ αντί του χ) λέξεις, είναι συγγ. το μάχαιρα, ή Μάχαιρα (>λατ. machaer»). —, μαγεύς, ο «ζυμωτής», μαγίς, -ιδος, ή «ζυμαρικών·,μαγδαλιά, ή «τεμάχιον αρτου χρησιμοποιούμενον προς άπόμαξίν τών χειρών μετά το δειπνον», μάκτρα, ή «σκάφη ζυμώματος» άνήκουν εις τήν ριζα **mag-** -ζυμώνειν, μαλάσσειν, μασσω.

Αν και σχετικό με το ζύμωμα, η **μαγιά**, το ενζυμο για τη ζύμωσης φερεται προερχομενο από το τουρκικο **maya** < περσικο madak. Maya > sermaye > ΝΕ **σιρμαγιά** αρχικο κεφάλαιο.

μαζεύω

Από το μάζα το μαζεύω = συγκεντρώνω, συλλέγω. Και μάζωξη, μαζικός, μαζέματα, ανεμομαζέματα, μαζεμένος = συνεσταλμένος.

ΦΡ. *Πρέπει πρώτα να τα μάζωμεν. Όταν τα μάζωμεν θα τα εμβάσομεν.* (Ι.Κωλέττης)

αντίθετο : αμάσητος. ΦΡ: *Κατεβάζει κάτι κοψίδια αμάσητα.. Χωρίς να τα μασήσει*

Μαστίχα

(η, θηλ.ουσ)

Μαστίχα ονομάζεται η αρωματική φυσική ρητίνη που εξαγεται από το μαστιχόδεντρο (*Pistacia lentiscus var. chia*), το οποίο μεγαλώνει στη Χίο. Η μαστίχα χρησιμοποιείται σε τρόφιμα, φάρμακα και τη βιομηχανία.

Μαστίχα ονομάζεται επίσης συχνά και η τσίχλα ή τσίκλα που συναντάμε στο εμπόριο και περιέχει σε μικρό ποσοστό μαστίχα.

Ετυμολογία: από το μάζω > μασάομαι > μγν. μασῶ
ή από το αρχαίο ελληνικό ρήμα μαστιχάω ή μαστάζω⁴⁹²

μάκτρα

σκάφη ζυμώματος

μασσάζ

Από το Γαλ. massage = τριβή, μάλαξη για ζύμωμα > αγγλ. massage > massage parlor από το 1894 ευφημισμός αντί του "πορνείο".

Χαμουρεύω

Μαλάσσω τις ερωτογενείς περιοχές γυναίκας (από το τουρκ. hamur = ζυμάρι). Η γυναίκα που χαμουρεύεται χαρακτηρίζεται ως **χαμούρα**. Λέξις υβριστική. Πιθανόν όμως και από το επίσης τουρκικό çamur = λάσπη, βρωμιά. Πβλ. βρωμοθήλυκο, βρωμογυναίκα.

Δες περισσότερα στη δημοσίευσή μου "[χαμούρα και χάμουρα](#)"

Camur

a, um, recourbé, tourné en dedans: camura cornua VIRG. G. 3, 55, cornes recourbées en dedans; camuri arcus PRUD. Peri.12, 53, νοῦτες | | Le nomin. sing. camur dans ISID. 12, 1, 35.

Dictionnaire Gaffiot latin-français (1934) p. 251

Τα ηνία, γκέμια καλούνται **χάμουρα**.

Ομόηχα

Μασάτι

Χειροκίνητο ακονιστήρι μαχαιριών του χασάπη. Το εργαλείο που χρησιμοποιούν για ακόνισμα οι τσαγκάρηδες και οι κρεοπώλες. Το όνομά του προέρχεται από τουρκικό *masad* ^{145.230}

Συγγενικά

μαζα > λατ. massa

Παροιμίες

Το γουρούνι το κράζουν στο μακτό και εκείνο παγαίνει στο σκατό ^{1022.295 §971}

Φράσεις

Κάτι τέτοια τα μασάω.

Δεν είναι δύσκολα για εμένα.

Το Μουσείο Μαστίχας Χίου εγκαινίασε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας

Δεν τα μασάω εγώ κάτι τέτοια.

Δεν τα δέχομαι, τα απορρίπτω ως ψευδή.

Copyright© 2012, 2016 by Aris Stougiannidis